

Univerzalizacija konvencije o zabrani kasetne municije

Kapacitet Konvencije o zabrani kasetne municije (KZKM) koja teži da se stavi kraj za sva vremena patnjama i gubicima usled korišćenja kasetne municije zavisi o širokom prihvatanju država iste kao pravnog standarda i globalne norme. CMC smatra da bi svaka država u svetu trebala da se pridruži KZKM. To je pitanje političke volje i postavljanje prioriteta na zaštitu civila a ne na zastarelo i neselektivno oružje.

Prema članu 21 KZKM, države članice imaju pravnu obavezu da "ohrabre države koje nisu potpisnice ove konvencije da ratifikuju, prihvate, odobre ili pristupe ovoj konvenciji, sa ciljem privlačenja privrženosti svih država ovoj konvenciji." Oni takođe moraju da "promovišu norme utvrđene njome." Pod ovom obavezom, poruke treba da budu dostavljane na političkom i vojnom nivou i više puta pre i za vreme vojnih operacija. Države treba da koordiniraju svoj rad na univerzalizaciji između sebe i sa CMC, UN i MKCK.

CMC će pratiti ispunjenje ovih obaveza država potpisnica na isti način kao i bilo koje druge KZKM obaveze, uz očekivanje izveštavanja od strane države o svojim aktivnostima za promovisanje univerzalnog poštovanje konvencije.

KLJUČNE PORUKE CMC-a:

- **Snaga je u brojevima** - što se više zemalja pridruži KZKM, biće ostvarena veća zaštita za civile.
- **Sve države moraju da se priključe** - Postoje čvrsti argumenti da se prevaziđu sve primedbe na KZKM.
- **Širiti glas** - države potpisnice imaju obavezu da dopru do država koje nisu potpisale i teraju ih da se pridruže, a predstavnici civilnog društva će posmatrati njihove napore.

UOČENE PREPREKE KOJE STOJE NA PUTU PRIDRUŽENJA KTKM:

Postoje tri osnovne oblasti u kojima su vlade identifikovale prepreke pridruživanju Konvenciji o zabrani kasetne municije ¹:

- Zabrinutost zbog *kapaciteta* za implementaciju obaveza preuzetih konvencijom, s obzirom na troškove i vreme;
- Zabrinutost zbog *nacionalne bezbednosti* i smatranja kasetne municije vojnom nuždom i
- Opšti *nedostatak prioriteta* za bavljenje kasetnom municijom usred zabrinutosti zbog drugih pritisaka.

Kapacitet za implementaciju

"Kako bismo ispunili obaveze koje bismo preuzeli ukoliko bismo potpisali konvenciju? U ovom trenutku, mi mislimo da nemamo resurse za tako nešto. "

- Konvencija stavlja krajnju odgovornost za čišćenje i pružanje pomoći žrtvama na same pogođene zemlje zbog njihove dužnosti da štite i brinu o svom narodu.
- Konvencija zahteva od svih država "u poziciji da to učine" da pruže tehničku, materijalnu i finansijsku pomoć pogođenim državama. Pogođene države stoga ne moraju da ispunjavaju svoje obaveze same.
- Konvenciju ne treba posmatrati kao teret, nego kao priliku za pogođene države kako bi dobile podršku za posao koji bi inače morale da preduzmu u svakom slučaju u vršenju svoje osnovne dužnosti, kao odgovorne države prema svojim građanima.
- Zemlje korisnice imaju posebnu odgovornost da pomognu pogođenim državama u toku čišćenje. Član 4 (4) podstiče države korisnice da obezbedi pomoć za čišćenje oružja koje su napustili pre nego što je Konvencija stupila na snagu. Ova pomoć uključuje i informacije o vrstama, količinama i lokaciji ostataka kasetne municije, a sve to može da olakša čišćenje.
- Države suočene sa izuzetnim okolnostima, kao što je veoma visok nivo zagađenja, mogu da traže jedan ili više produženja do pet godina za svako.

"Šta se dešava po pitanju uništavanja zaliha?"

- Konvencija daje Državama potpisnicama rok od osam godina da unište svoje zalihe kasetne municij. Ukoliko država ne može da ispuni taj rok zbog izuzetne okolnosti, može da zahteva jedno ili više proženja u trajanju do četiri godine svako.
- Konvencija o zabrani mina daje državama potpisnicama samo četiri godine, bez ekstenzije, da unište svoje zalihe antipersonalnih mina. Vrlo mali broj država članica nisu uspele da ispune taj rok i uglavnom zato što nisu počele sa planiranjem i razaranjem dovoljno rano. Dok je mine lakše uništiti nego kasetnu municiju, Konvencija o zabrani kasetne municije daje duplo duže vremena da se završi uništavanje.
- Obaveze za saradnju i pomoć takođe se primenjuju na uništavanje zaliha, što znači da pristupanjem konvenciji, države sa zalihamima imaju pravo da traže i primaju tehničku, materijalnu i finansijsku pomoć od drugih država potpisnica.

Nacionalna bezbednost i vojna nužda

"Zabrana kasetne municije bi uticala na našu nacionalnu bezbednost, naročito kada se naši susedi nisu pridružili."

- Vojna korist od upotrebe kasetne municije je ograničena u modernom ratovanju. Oružje je dizajnirano za hladni rat, eru operacija sa velikim formacijama tenkova ili vojnika. Današnje borbe se često odvijaju u urbanim sredinama, gde je povređivanje civilnog stanovništva kasetnom municijom uvećano.
- Upotreba kasetne municije je često kontraproduktivna za moderne vojske. Što se mešaju sa vojnim operacijama i ugrožavaju prijateljske vojnike i civile. Kontinuirana upotreba oružja će povećati civilno neprijateljstvo prema korisnicama.
- Veliki deo kasetne municije već je dostigao kraj svog roka trajanja i uskoro će biti nebezbedne za upotrebu.
- Alternative kasetnoj municiji već postoje i većina oružanih snaga se okreće od kasetne municije u svakom slučaju.
- Kasetna municija je loše odbrambeno oružje. Nema smisla koristiti je na sopstvenoj teritoriji, jer je veliki broj bombica koje za njom ostanu ugrožavaju civile.

- Korišćenje ovog žigosanog oružja će privući međunarodnu osudu, koja je u suprotnosti sa državnim nacionalnim interesima. Politički troškovi korišćenja kasetne municije će biti visoki.
- Pristupanjem konvenciji, država će povećati nivo stigmatizacije (žigosanja) kasetne municije. Neprijateljima država potpisnica će biti posebno teško da koriste kasetnu municiju u bilo kakvom sukobu koji uključuje države ugovornice s obzirom na potencijal za javnu i medijsku osudu.

"Član 21 dozvoljava zemljama uključenim u zajedničke operacije sa saveznicima koje krše odredbe konvencije da im pomažu pri upotrebi kasetne municije, što u osnovi podriva zabranu."

- CMC se protivio članu 21, jer je loše napisan, otvoren za interpretacije, i politički motivisan, više nego na osnovu humanitarnih razloga. Međutim, malo je verovatno da će imati negativan humanitarni efekat tako što će promovisati ili olakšavati upotrebu kasetne municije.
- Prema članu 1 (1) (c) Države potpisnice neće pomagati državama koja nisu potpisnice u aktivnostima zabranjenim ovom konvencijom. Član 21 ne menja ovo pravilo, koji bi trebalo da bude shvaćen u što širem smislu da obuhvati širok spektar pomoći.
- Sve zemlje zabrinute zbog člana 21, kojima je to potencijalni izgovor, treba da se pridruže konvenciji u cilju promovisanja strogog čitanja teksta i drže odgovornima države potpisnice uključena u zajedničke operacije sa saveznicima a koje predstavljaju kršenje konvencije. Držanje po strani i kritikovanje člana 21 neće pomoći u jačanju zabrane pomaganja.

"Konvencija sadrži rupu koja omogućava bogatim zemljama da nastave sa korišćenjem, proizvodnjom i trgovinom pojedinim vrstama visoko tehnološke kasetne municije."

- Konvencija stavlja kategoričnu zabranu na upotrebu kasetne municije. Nije postojala jasna definicija kasetne municije u

vreme pregovora. Metod koji se koristi za postizanje definicije "kasetne municije" je bio da se razmotre efekti oružja koje je izazivalo probleme. Definicija koja je usvojena obuhvata svo oružje sa bombicama koje izazivaju ili "neselektivni efekat na oblasti" ili predstavljaju rizik od neeksplozivnih ubojnih sredstava.

- Kroz pet tehničkih mera zaštite, definicija pojašnjava koje oružje sa bombicama ne bi trebalo da izazove efekte kasetne municije i isključuje ih iz zabrane.
- CMC smatra da bilo koje oružje isključeno na osnovu tehničkih karakteristika navedenih u članu 2 (2) (c) treba pratiti kako bi se osiguralo da je u skladu sa humanitarnim potrebama pod jezičkom definicijom člana 2 (2) (c). Države članice treba da promovišu ovaj pristup KZKM na sastancima konvencije.

KZKM kao prioritet

"KZKM nije prioritet za nas u ovom trenutku jer naša vlada ima puno važnijih problema sa kojima se trenutno suočava. Takođe nije relevantan jer se mi nismo pogođeni i nemamo zalihe."

- Sa svakom novom zemljom koja se pridruži KZKM, globalna norma odbacivanja ovog oružja i zahtevanja pomoći onima koji su pogođeni je ojačana. Nije bitno da li je neka zemlja velika ili mala, uticajna ili neuticajna, skladišnica ili ne. Ulaskom u KZKM svaka država daje još jedan glas u korist zabrane.
- Ulaskom u KZKM, države koje možda trenutno nisu pogođene kasetnom municijom će ojačati globalno žigosanje ovog oružja i time sprečiti dalju upotrebu koji bi mogla uticati na njih u budućnosti.
- KZKM je deo ukupne materije međunarodnog humanitarnog prava i globalnih napora da se promoviše ljudska bezbednost i obrati pažnja na oružano nasilje. Neke zemlje pate od kasetne municije, neki druge više pate od napada pištoljima. Ulaskom u niz međunarodnih instrumenata o zaštiti civila, država pokazuje solidarnost sa drugim državama i pomože da se ojačaju zajednički napori u promovisanju mira i bezbednosti za sve.

- **Pridruživanje KZKM ne bi trebalo da bude tegoban proces, posebno za države bez zaliha i ugroženih zajednica. Za ove države, pridruživanje bi trebalo da podrazumeva jednostavan postupak, u toku kojeg su i CMC i MKCK i UN svi spremni da pruže podršku.**

Pripremlilo osoblje CMC

Maj 2010